

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเปิดมาโดยตลอด ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการเร่งรัดพัฒนาประเทศให้ระบบเศรษฐกิจมีความเจริญเติบโตและเพื่อให้ประชาชนของประเทศมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นซึ่งถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ และจากการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเปิดนั้น ทำให้ประเทศไทยได้ประโยชน์จากการอาศัยพึ่งพาสิ่งของที่ขาดแคลนจากภายนอกประเทศ ปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ประเทศต้องนำเข้าเพื่อพัฒนาประเทศก็คือเงินทุนที่นำมาลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) นับว่ามีความจำเป็นต่อประเทศกำลังพัฒนามากกว่าเงินลงทุนประเภทอื่นๆ ซึ่งก็รวมถึงประเทศไทยด้วย สาเหตุก็เพราะเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มักจะมาพร้อมกับเทคโนโลยีและการถ่ายทอดความรู้จากต่างประเทศ ทำให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและการขยายการค้าระหว่างประเทศซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว ก่อให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมและการส่งออก และข้อดีอีกประการหนึ่งของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศก็คือมีความเสี่ยงจากการไหลออกของเงินทุน (capital flight risk) น้อยกว่าเงินทุนจากต่างประเทศประเภทอื่นๆ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2547)

ในขณะเดียวกัน เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศก็ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านลบแก่ประเทศไทยเช่นกัน เช่นก่อกำเนิดภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่เนื่องจากภาคอุตสาหกรรมเจริญเติบโตเร็วเกินไป ในขณะที่เกิดปัญหาคอขวดของโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน ทำให้เกิดปัญหาการกระจุกตัวของภาคอุตสาหกรรม และอีกปัญหาหนึ่งก็คือเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่เป็นการพึ่งพาจากบริษัทต่างชาติ ทำให้ไม่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ในระยะยาว ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากแรงงานภายในประเทศไทยเป็นแรงงานไร้ฝีมือโดยส่วนใหญ่ ทำให้ประเทศไทยไม่มีความสามารถที่จะพัฒนาเทคโนโลยีมาเป็นของตนเองได้ และทำให้การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยเกิดความล่าช้า หลายกิจการที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยได้อาศัยประเทศไทยเป็นเพียงฐานในการผลิตขั้นสุดท้ายเพื่อส่งออกไปยังประเทศที่สามโดยการใช้ประโยชน์ทางภาษี การคุ้มครองของรัฐ ไม่ก่อกำเนิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีและพัฒนาต่อประเทศอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม เราไม่อาจ

หลีกเลี่ยงความจำเป็นที่จะต้องรับการลงทุนจากต่างประเทศ เพราะยังมีกิจการอีกหลายประเภทที่นักลงทุนในประเทศยังไม่มีขีดความสามารถที่จะดำเนินการได้โดยลำพัง

ในปี 2545 เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทยได้ลดลงเป็นอย่างมาก ซึ่งสาเหตุเกิดมาจากการลดลงของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในเกือบทุกประเทศ และทุกประเภทธุรกิจซึ่งเกิดจากการลดลงของเงินทุนไหลเข้าและการเพิ่มขึ้นของเงินทุนไหลออก โดยมีสาเหตุจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ

ตารางที่ 1.1 เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิ

ปี	เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิ (millions of Baht)	% การเปลี่ยนแปลง
2540	117,696	
2541	209,888	78.33
2542	134,592	-35.87
2543	115,286	-14.34
2544	172,640	49.75
2545	44,929	-73.98
2546	77,529	72.56
2547 (ม.ค.-ก.ย.)	31,392	-59.51

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2547)

หากพิจารณาทางด้านเงินทุนไหลเข้าที่ลดลงและลดลงในเกือบทุกประเภทธุรกิจโดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ธุรกิจการค้าและธุรกิจโฮลดิ้ง สาเหตุอาจเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ยังเปราะบางและกระแสการควบกิจการที่เบาบางลง ธุรกิจส่วนใหญ่ยังมีกำลังการผลิตส่วนเกิน ทำให้การขยายกิจการและการนำเงินลงทุนของโครงการลงทุนขนาดใหญ่ชะลอลง สภาพคล่องในประเทศอยู่ในระดับสูงและอัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในระดับต่ำทำให้บริษัทเปลี่ยนมาใช้เงินทุนในประเทศมากขึ้น ประกอบกับการนำเงินกู้ลดลงเนื่องจากความต้องการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างหนี้ลดลงและบริษัทเริ่มมีกำไรและกำไรสะสม จึงนำมาใช้แทนการนำเงินลงทุนโดยตรงประเภทเงินกู้

ส่วนการเพิ่มขึ้นของด้านเงินทุนไหลออกนั้น สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการคืนทุนของบริษัทในธุรกิจการเงินและการเปลี่ยนโครงสร้างทางการเงิน การซื้อหุ้นทุนกลับของบริษัทไทยจาก

ต่างชาติของบริษัทในธุรกิจโฮลดิ้ง การปรับปรุงโครงสร้างหนี้เงินกู้จากต่างประเทศด้วยเงินทุนในประเทศ

นอกจากนี้ การเกิดภาวะสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรักและโรคไข้หวัด SARS ก็ส่งผลให้นักลงทุนขาดความมั่นใจที่จะเพิ่มการลงทุนในภูมิภาคด้วย

การลดลงของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ยังไม่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจมากนัก เนื่องจากเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) และการลงทุนของภาคเอกชน นอกจากนี้ เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในประเทศในช่วงปี 2539 – 2546 (มีนาคม) โดยเฉลี่ยผลิตเพื่อการส่งออกมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 30.4 (ส่วนใหญ่มาจากญี่ปุ่น อเมริกาและยุโรป) ของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทั้งหมด และแม้ว่าเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เข้ามาผลิตเพื่อการส่งออกจะทำการผลิตสินค้าหลักที่มีการส่งออกสูง แต่อุตสาหกรรมเหล่านั้นยังมีกำลังการผลิตส่วนเกินเหลืออยู่มาก

อย่างไรก็ตาม หากเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศตกต่ำอย่างต่อเนื่องแล้วอาจส่งผลกระทบต่อในระยะยาวได้เนื่องจากอัตราการขยายตัวของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ การลงทุน และการส่งออก มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน และการที่เศรษฐกิจจีนมีขนาดใหญ่และดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นจำนวนมากนั้น จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของจีน และอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยในระยะต่อไป ดังนั้นจึงได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในประเทศต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่จะเป็นการส่งเสริมให้มีการไหลเข้าของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาถึงลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดระหว่างปัจจัยภายในประเทศต่อการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ
- 2) เพื่อประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติแบบ Impulse Response Function กับการศึกษาปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- 1) ทำให้ทราบถึงลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดระหว่างปัจจัยภายในประเทศต่อเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

2) นำความสัมพันธ์ไปใช้ในการประมาณการณัปริมาณเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

1.4 ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษารั้งนี้ ประยุกต์แบบจำลองทางเศรษฐมิติด้วยเทคนิควิธีแบบ Impulse Response Function ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และพิจารณาปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยใช้ข้อมูลทศวรรษเป็นรายเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2540 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2546 รวมทั้งหมด 84 ตัวอย่าง

1.5 นิยามศัพท์

เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) หมายถึงเงินลงทุนจากต่างประเทศทั้งในรูปของทุนเรือนหุ้น เงินกู้และผลกำไรสะสมโดยต้องถือหุ้นเกินร้อยละ 10 และมีสิทธิในการบริหารจัดการ แต่กรณีของประเทศไทยไม่นับกำไรสะสม นอกจากนี้เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในการศึกษารั้งนี้หมายถึงเฉพาะภาคเอกชนที่ไม่ใช่ธนาคาร

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) หมายถึงมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในประเทศในระยะเวลาหนึ่ง โดยไม่คำนึงถึงว่าทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ จะเป็นทรัพยากรของพลเมืองในประเทศหรือเป็นของชาวต่างประเทศ ในทางตรงกันข้าม ทรัพยากรของพลเมืองในประเทศแต่ไปทำการผลิตในต่างประเทศก็ไม่นับรวมไว้ในผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

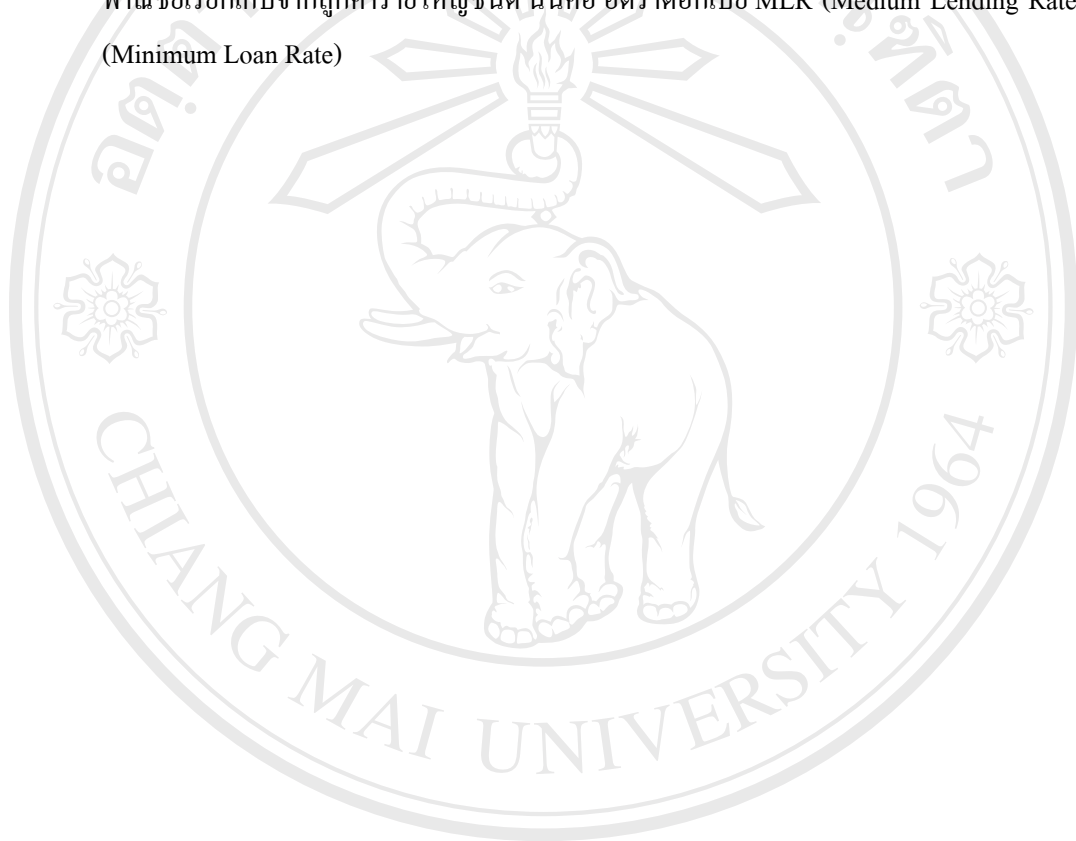
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index: MPI) หมายถึงเครื่องชี้วัดระดับการผลิตและทิศทางของภาคอุตสาหกรรมของงวดเวลาใดเวลาหนึ่ง เปรียบเทียบกับระดับการผลิตในภาคอุตสาหกรรมในปีฐานซึ่งเท่ากับ 100

อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange rate) ในที่นี้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ในกรุงเทพมหานคร

อัตราเงินเฟ้อ (Inflation rate) คือภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นแต่เพียงเล็กน้อยเป็นปกติก็จะสร้างสิ่งจูงใจแก่ผู้ประกอบการ แต่หากเพิ่มขึ้นมากและผันผวนก็จะสร้างความไม่แน่นอนและก่อให้เกิดปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการครองชีพของประชาชน และการขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

ในประเทศไทยเงินเฟ้อวัดจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index: CPI) ซึ่งเป็นดัชนีที่จัดทำโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยคำนวณจากค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของราคาสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ผู้บริโภคซื้อหาเป็นประจำ โดยน้ำหนักของสินค้าและบริการแต่ละรายการกำหนดจากรูปแบบการใช้จ่ายของครัวเรือนซึ่งได้จากการสำรวจ

อัตราดอกเบี้ย (Interest rates) หมายถึงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบมีระยะเวลาที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี นั่นคือ อัตราดอกเบี้ย MLR (Medium Lending Rate) หรือ (Minimum Loan Rate)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved